

МІНІСТЕРСТВО КУЛЬТУРИ І ТУРИЗМУ УКРАЇНИ

ХАРКІВСЬКА ДЕРЖАВНА АКАДЕМІЯ КУЛЬТУРИ

Кафедра музеєзнавства та пам'яткознавства

ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МУЗЕОФІКАЦІЇ

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу
для магістрів спеціальності
Музеєзнавство та пам'яткознавство

Харків – 2010

УДК 069. 01 (073)
ББК 79. 10 р30-2
Т 33

Друкується за рішенням факультету культурології
(протокол № _____ від __. __. 2010 р.)

Рекомендовано кафедрою музеєзнавства та пам'яткознавства
(протокол № 2 від 16 . 09 . 2010 р.)

Укладач:

О.В. Жукова, канд.. іст. наук

Теорія та практика музеєфікації: Progr. та навч.-метод.
матеріали до курсу для студентів 5 курсу зі спец. „Музейна справа
та охорона пам'яток історії та культури” / Харк. держ. акад.
культури;

Уклад. О.В. Жукова. – Х.: ХДАК, 2010. – 61 с.

Навчальний курс „Теорія та практика музеєфікації” є базовим для підготовки спеціалістів зі спеціальності „Музеєзнавство та пам'яткознавство”. Зміст курсу розкриває теоретико-методологічні засади музеєфікації як галузі пам'яткознавства, окреслює напрямки та форми музеєфікації, висвітлює механізми пристосування історико-культурних пам'яток до екскурсійного відвідування та перетворення на туристичний продукт. Для викладачів, спеціалістів, аспірантів спеціальностей музеєзнавчо-пам'яткоохоронного циклу, слухачів системи підвищення кваліфікації та післядипломної освіти.

УДК 069. 01 (073)
ББК 79. 10 р30-2

© Харківська державна академія культури,
2010 р.

© Жукова О.В., 2010 р.

Програма навчальної дисципліни „Теорія та практика музеєфікації”

I. Опис предмета навчальної дисципліни

Предмет: теорія і практика музеєфікації

Курс: Підготовка спеціалістів	Напря́м, спеціальність, освітньо- кваліфікаційний рівень	Характеристика навчальної дисципліни
Кількість кредитів, відповідних ECTS:4 Залікових модулів: 4 (тестування, реферат) Змістовних модулів: 4 Загальна кількість годин: 104 Тижневих годин: 2	Шифр та назва напряму: 0201. Культура Шифр та назва спеціальності: 8.020103 Музейна справа і охорона пам'яток історії та культури Спеціалісти 6.020103	Обов'язкова Рік підготовки: 5 Семестр: 9, 10 Лекції (теоретична підготовка): 40 год. Семінари: 10 год. Практичні: 14 год. Самостійна робота: 40 год. Вид контролю: залік, 9 семестр; Іспит, 10 семестр.

II. Мета і завдання навчальної дисципліни

„Теорія та практика музеєфікації” – навчальна дисципліна, яка в контексті сучасних досягнень пам'яткознавчої науки посилює світоглядну і теоретичну професійну підготовку спеціалістів спеціальності „Музейна справа та охорона пам'яток історії та культури”.

Мета навчальної дисципліни – ознайомлення студентів із теоретичними та методологічними основами музеєфікації як

складової пам'яткознавчої науки, поглиблення знань у галузі фундаментальних та прикладних пам'яткознавчих досліджень.

Завдання навчальної дисципліни:

- розширити уявлення студентів про предмет музеєфікації, її співвідношення з іншими науковими дисциплінами музеєзнавчого та пам'яткознавчого циклу;
- розглянути еволюцію музеєфікації як складової частини пам'яткознавчої науки;
- розкрити статус музеєфікації як дисципліни та міждисциплінарної сфери знань; розкрити значення для сучасного музеєзнавства та сфери охорони пам'яток;
- висвітлити основні напрямки та форми музеєфікації, що застосовуються по відношенню до історико-культурних об'єктів;
- поглибити знання про феномен історико-культурних пам'яток і методологію їх сучасного соціокультурного використання;
- узагальнити сучасні концептуальні підходи до музеєфікації пам'яток;
- розкрити суть основних завдань музеєфікації;
- поглибити уявлення про сучасну проблематику та організацію музеєфікації історико-культурних об'єктів як в Україні, так і за її межами;
- сформувати власний дослідницький досвід студентів щодо практичного застосування теорії, напрямів і форм, методик музеєфікації історико-культурних пам'яток як у процесі виконання дипломної роботи, так і в різноманітних сферах майбутньої професійної діяльності.

III. Вимоги до знань, умінь та навичок

У результаті вивчення дисципліни студент повинен:

Знати:

- методологічні основи предмету;
- еволюцію вітчизняної музеєфікації;
- напрями й відповідні форми, якими відбувається музеєфікація історико-культурних пам'яток;
- спеціальні критерії, за якими оцінюють пам'ятки для вибору найбільш оптимального напрямку музеєфікації;

- особливості різновидових пам'яток, що впливають на вибір методів музеєфікації;
- методику проведення музеєфікації;
- вимоги до ринкових процедур в процесах музеєфікації;
- складові оцінювання ефективності функціонування музеєфікованих пам'яток історії і культури;
- реалізацію процесів музеєфікації вітчизняних історико-культурних пам'яток та музеєфікації у світовому масштабі.

Уміти:

- вільно користуватися термінологією, що властива даному курсу;
- критично аналізувати процеси музеєфікації в Україні та за її межами;
- обґрунтовувати власну думку щодо питань важливості музеєфікації та методів її проведення;
- застосовувати знання щодо основних напрямів, форм і методів музеєфікації;
- визначати практичне значення музеєфікації як складової частини пам'яткоохоронної сфери.

Мати навички:

- оцінки історико-культурних пам'яток для вибору напрямів і форм їх музеєфікації;
- добору найбільш оптимальних для кожного конкретного випадку методів музеєфікації;
- розробки проекту музеєфікації;
- створення туристичних маршрутів на основі музеєфікованих історико-культурних пам'яток;
- оцінки ефективності функціонування музеєфікованих пам'яток історії і культури;
- впровадження в сучасне життя музеєфікованих пам'яток історії та їх перетворення на об'єкти туристичної індустрії.

IV. Зміст і структура дисципліни

Навчальна дисципліна складається з 4-х модулів, які містять 15 тем, зв'язаних між собою змістовими складовими.

I МОДУЛЬ містить 4 теми: Місце музеєфікації серед дисциплін пам'яткознавчого циклу; Генеза та еволюція музеєфікації; Напрямки та форми; Критерії оцінки пам'яток історії та культури для вибору напрямів і форм музеєфікації;

II МОДУЛЬ містить 4 теми: Особливості музеєфікації пам'яток історії; Особливості музеєфікації пам'яток археології; Особливості музеєфікації архітектурних пам'яток; Особливості музеєфікації пам'яток садово-паркового, монументального мистецтва і ландшафтних пам'яток;

III МОДУЛЬ містить 4 теми: Розробка проекту з музеєфікації історико-культурних пам'яток; Музеєфіковані пам'ятки як об'єкти туристичної індустрії; Ринкові процедури в процесах музеєфікації; Методика оцінювання ефективності функціонування музеєфікованих пам'яток історії і культури;

IV МОДУЛЬ містить 3 теми: Загальносвітовий досвід музеєфікації пам'яток; Особливості реалізації музеєфікації на пострадянському просторі; Досягнення й прорахунки музеєфікації в Україні.

Підсумковий контроль засвоєння знань здійснюється у формі заліку (9 семестр) та іспиту (10 семестр). Передбачені рубіжні етапи контролю у формі якості виконання практичних завдань, перевірки конспектів, рефератів, якості виконання завдань самостійної роботи студентів, тестування.

V. ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ
(денне відділення)

№ п/п	Назва розділів, тем	Усього годин	Лекцій	Семинари	Практичні	Сам. роботи	Форми контролю
1	2	3	4	5	6	7	8
Заліковий модуль 1.							
Змістовний модуль 1. Теорія музеєфікації							
1.	Місце музеєфікації серед дисциплін пам'яткознавчого циклу	2	2				
2.	Генеза та еволюція музеєфікації	6	2	2		2	
3.	Напрямки та форми	10	4		2	4	
4.	Критерії оцінки пам'яток історії та культури для вибору напрямів і форм музеєфікації	8	4		2	2	тест
Заліковий модуль 2.							
Змістовний модуль 2. Особливості музеєфікації різновидових пам'яток							
5.	Особливості музеєфікації пам'яток історії	2	2				
6.	Особливості музеєфікації пам'яток археології	8	2		2	4	
7.	Особливості музеєфікації архітектурних пам'яток	4	4				
8.	Особливості музеєфікації пам'яток садово-паркового, монументального мистецтв і ландшафтних пам'яток	8	2		2	4	
	Усього	48	22	2	8	16	залік

Заліковий модуль 3.							
Змістовний модуль 3. Практичні заходи з проведення музеєфікації історико-культурних пам'яток							
9.	Розробка проекту з музеєфікації історико-культурних пам'яток	10	4		2	4	
10.	Музеєфіковані пам'ятки як об'єкти туристичної індустрії	10	2	2	2	4	
11.	Ринкові процедури в процесах музеєфікації	4	4				
12.	Методика оцінювання ефективності функціонування музеєфікованих пам'яток історії і культури	8	2		2	4	тест
Заліковий модуль 4.							
Змістовний модуль 4. Практичний досвід музеєфікації історико-культурних пам'яток							
13.	Загальносвітовий досвід музеєфікації пам'яток	8	2	2		4	
14.	Особливості реалізації музеєфікації на пострадянському просторі	8	2	2		4	реф-т
15.	Досягнення й прорахунки музеєфікації в Україні	8	2	2		4	
	Усього	56	18	8	6	24	іспит

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН КУРСУ (заочне відділення)

№ п/п	Назва розділів, тем	Усього годин	Лекцій	Семінари	Практичні	Сам. роботи	Форми контролю
1	2	3	4	5	6	7	8
1.	Місце музеєфікації серед дисциплін пам'яткознавчого циклу	2	2				
2.	Напрямки та форми	6	4		2		
3.	Особливості музеєфікації різновидових пам'яток	6	4	2			
4.	Практичні заходи з проведення музеєфікації історико-культурних пам'яток	6	4		2		
	Усього	20	14	2	4		іспит

VI. ЗМІСТ КУРСУ

Заліковий модуль 1.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРІЯ МУЗЕЄФІКАЦІЇ.

Тема 1. Місце музеєфікації серед дисциплін пам'яткознавчого циклу

Визначення та завдання наукової дисципліни. Об'єкт, предмет, структура музеєфікації.

Змістовне наповнення терміну. Співвідношення та зв'язок музеєфікації з іншими науками пам'яткознавчого циклу та галузями знань: соціологією, культурологією, психологією, історичним джерелознавством, музеєзнавством, комунікологією та ін.

Значення серед інших наук музеєзнавчого та пам'яткознавчого циклу. Важливість музеєфікації для справи збереження історико-культурних пам'яток. Роль та задачі музеєфікації на сучасному етапі.

Тема 2. Генеза та еволюція музеєфікації

Генеза поняття „пам'ятка”. Перші розробки методів охорони історико-культурних пам'яток.

Виокремлення завдань сучасного використання пам'яток та пристосування їх до цих завдань з-поміж інших пам'яткоохоронних заходів. Виникнення поняття „музеєфікація”.

Особливості розуміння завдань музеєфікації в радянський період. Практика її реалізації. Досягнення й недоліки вітчизняної музеєфікації у 60-80-ті роки ХХ ст.

Сучасне розуміння музеєфікації. Новітні завдання пристосування пам'яток до екскурсійного відвідування. Проблеми музеєфікації в сучасній Україні. Питання значення музеєфікації для розвитку туристичної індустрії.

***Семінарське заняття:** Розвиток вітчизняної музеєфікації та її місце серед дисциплін музейно-пам'яткознавчого циклу*

Тема 3. Напрямки та форми

Створення на базі пам'яток музеїв та заповідників. Організація музеїв на основі історико-культурних пам'яток. Ансамблеві музеї. Середовищні музеї. Переваги та недоліки

організації музеїв на основі пам'яток. Вітчизняний досвід практичного застосування.

Пристосування історико-культурних пам'яток під музеї. Замки-музеї, палаци-музеї, храми-музеї, музеї-монастирі, музеї-садиби, будинки-музеї, квартири-музеї, пам'ятники-музеї. Їх функції та задачі, особливості збереження історико-культурної спадщини. Особливості організації музейної роботи.

Організація музеїв на території пам'яток. Музеї під відкритим небом, живі музеї, екомузеї. Їх загальні характеристики, особливості організації музейної роботи. Переваги та недоліки організації музеїв на території пам'яток.

Створення заповідників як форма музеєфікації історико-культурних пам'яток. Історико-культурні, історико-архітектурні, історико-археологічні, історико-етнографічні заповідники, музеї-заповідники. Вимоги до музеєфікації пам'яток в рамках заповідника. Особливості роботи заповідника та організації форм музейної роботи в його рамках. Переваги та недоліки створення заповідників як однієї з форм музеєфікації.

Використання об'єктів історико-культурної спадщини в туристичній індустрії як другий напрям музеєфікації. Взаємостосунки сфери охорони історико-культурної спадщини, музейної галузі і туризму. Важливість туристичної індустрії для реалізації потенціалу, закладеного в пам'ятках як історико-культурних об'єктах. Співвідношення музеєфікованої пам'ятки та туристичного продукту. Переваги та недоліки використання об'єктів історико-культурної спадщини в туристичній індустрії. Вітчизняний досвід практичного застосування.

Пристосування пам'яток безпосередньо під різноманітні об'єкти туристичної інфраструктури. Вимоги до відбору пам'яток, відповідно нового призначення.

Пристосування окремих частин пам'яток під об'єкти туристичної інфраструктури. Відповідність вимогам нового використання. Особливості цієї форми музеєфікації.

Будівництво нових організацій відпочинку і туризму поряд із цінними пам'ятками. Критерії добору пам'яток.

Забезпечення екскурсійного відвідування пам'яток без створення музею на його території як третій напрям музеєфікації. Особливості третього напрямку музеєфікації. Вимоги до пам'яток.

Особливості застосування напряму. Переваги та недоліки забезпечення екскурсійного відвідування пам'яток без створення музею на його території. Вітчизняний досвід практичного застосування.

Практичне заняття: Співвідношення напрямів і відповідних їм форм музеєфікації історико-культурних об'єктів.

Тема 4. Критерії оцінки пам'яток історії та культури для вибору напрямів і форм їх музеєфікації

Історична, архітектурна, художня, наукова і естетична цінності. Пріоритет історико-культурної складової при вирішенні питань музеєфікації.

Особливості містобудівного розташування. Опис пам'яток в центрі, на околицях та за межами населеного пункту. Характеристика пам'яток з позицій їх значення у формуванні силуету міської забудови, композиційних домінант, можливостей нового будівництва, транспортного доступу, наявності навколо мальовничих ландшафтів, наявності поблизу різних виробництв і промислових підприємств.

Характеристика місцезнаходження. Опис місцезнаходження пам'ятки та його особливостей. Пам'ятки, розташовані на мальовничому ландшафті, що при цьому беруть активну участь у формуванні архітектурного силуету населеного пункту. Пам'ятки, що знаходяться в центральній частині населеного пункту, оточені більш пізньої міської забудовою або окремими історичними пам'ятниками. Пам'ятки, що знаходяться окремо, частково оточені історичною забудовою в поєднанні з мальовничим ландшафтом. Пам'ятки відокремлені, частково оточені рядовий забудовою. Пам'ятки, що знаходяться на окраїні населеного пункту, при цьому мальовничий природний ландшафт бере активну участь у формуванні її композиції та силуету. Пам'ятки, розташовані на мальовничому ландшафті далеко від населених пунктів.

Характеристика навколишнього ландшафту. Оцінка території з точки зору зручності транспортного під'їзду або пішохідного доступу до пам'ятника. Санітарно-гігієнічна оцінка природнокліматичних факторів з точки зору їх впливу на людський організм. Характеристика ландшафтів з виявленням їх

естетичних якостей і можливих напрямів подальшої трансформації.

Технічний стан пам'яток. Рівень збереження об'єктів історико-культурної спадщини та його вплив на вибір напрямів і форм музеєфікації. Пам'ятки, що збереглися повністю у відмінному стані. Пам'ятки, що збереглися майже повністю, лише з незначними втратами, що потребують ремонту. Пам'ятки, частина споруд яких збереглася, а інша знаходиться в напівзруйнованому стані. Пам'ятки, що знаходяться в напівзруйнованому або зруйнованому стані. Пам'ятки, що збереглися фрагментарно або у вигляді фрагментів руїн.

Особливості об'ємно-просторових рішень пам'яток. Масштаби території, задум будівельників, товщина і висота стін, характеристики внутрішнього простору пам'яток. Замкнені, компактні, блоковані та павільйонні композиційні групи. Особливості об'ємно-просторових зв'язків і питання функціонального зв'язку технологічних процесів нового призначення пам'яток.

Особливості архітектурно-планувальних рішень. Самі будівлі, їх структура, приміщення, розташування та їх вплив на вибір напрямів і форм музеєфікації. Показники, від яких залежить архітектурно-планувальне вирішення пам'яток.

Характеристика сучасного використання та його вплив на вибір напрямів і форм музеєфікації пам'яток. Використання, що задовольняє потреби нового призначення, фізичної і моральної збереження, навколишніх ландшафтів і будов. Використання, що забезпечує функціональний процес, умови фізичного і морального збереження. Використання, що забезпечує збереження фасадів, але обмежує ознайомлення з ними, що не відповідає умовам моральної збереження. Використання, що не відповідає умовам збереження, використовується не за призначенням. Відсутність будь-якого сучасного використання. Пам'ятки, що реставруються без нового функціонального призначення.

Економічна доцільність пристосування до нових функцій. Економічна доцільність залучення пам'яток до сучасного життя. Програма художньо-естетичного виховання суспільства, підвищення культурного рівня розвитку людей, виховання духовності в порівнянні з витратами на музеєфікацію. Порівняння

можливих варіантів, комплексний облік критеріїв та можливість оптимального вирішення проблеми музеєфікації пам'яток.

***Практичне заняття:** Оцінка пам'яток історії та культури за критеріями добору та визначення відповідних напрямів і форм їх музеєфікації.*

Заліковий модуль 2.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ОСОБЛИВОСТІ МУЗЕЄФІКАЦІЇ РІЗНОВИДОВИХ ПАМ'ЯТОК

Тема 5. Особливості музеєфікації пам'яток історії

Особливості пам'яток історії, що впливають на реалізацію музеєфікаційних процесів.

Вимоги до музеєфікації будинків, споруд і комплексів, пов'язаних зі значними подіями або видатними людьми. Новий підхід у музеєфікації літературно-меморіальних садибних комплексів. Головні характерні поєднання в збереження пам'яток історії. Складові меморіально-історичних комплексів.

Вимоги до музеєфікації середовищного простору.

Виокремлення пейзажних зон, панорамних пунктів, комунікаційних ландшафтних ліній - доріг, стежок, зручних для кінних, екологічних, пікнікові та інших прогулянок. Обстеження території з точки зору якості місця.

Характеристика репрезентативності ландшафту: типовість і особливості, ландшафтне різноманіття, його унікальності, привабливості, «незайманість», символічна і ідентифікаційна цінності. Дослідження резервів культурного шару.

Вивчення культурної спадщини, в тому числі народних промислів, фолкспецифіки, соціофактів, ментифактів, артефактів (культурних традицій (мова, релігія, меморіально-культурна специфіка (меблі, начиння). Сучасні креативні практики, пов'язані з традиційною та інноваційною їх специфікою.

Вимоги до музеєфікації історичних поселень. Збір всіх доступних матеріалів і відомостей як перший етап музеєфікації. Виявлення головних аспектів, на які спирається показ і розповідь, гідне збереження, відновлення, реставрації. Розробка екскурсій, відновлення або створення інфраструктури і шляхів сполучення як складова процесу музеєфікації історичних поселень. Відновлення історичних поселень шляхом організації туризму.

Вимоги до музеєфікації окремих поховань і некрополів.

Вимоги до музеєфікації видатних місць, пов'язаних зі значними подіями або видатними людьми.

Тема 6. Особливості музеєфікації пам'яток археології

Специфіка пам'яток археології. «Хартія по охороні та використанню археологічної спадщини». Визначення музеєфікації пам'яток археології. Технологічний і соціальний аспекти музеєфікації пам'яток археології.

Співвідношення завдань археологів і музейних працівників. Специфіка пам'яток та плановані варіанти його збереження. Інженерно-геологічні дослідження пам'яток як невід'ємна частина робіт з музеєфікації.

Методи музеєфікації пам'яток археології. Створення археологічних заповідників. Особливості музейного показу археологічних пам'яток. Археологічні музеї-скансени.

Моделювання історії та культури музейними засобами. Археопарки різних типів: *in situ*, археологічні «діснейленди», «археодрами» — експериментальні поселення з моделюванням, реконструкцією давніх поселень.

Музеєфікація археологічних пам'яток в умовах природного ландшафту.

Порівняльний аналіз вітчизняного та закордонного досвіду музеєфікації археологічних пам'яток. Сучасні шляхи та напрямки, вимоги, проблеми реалізації.

***Практичне заняття:** Аналіз і подальше визначення методів музеєфікації окремих пам'яток історії та археології України.*

Тема 7. Особливості музеєфікації архітектурних пам'яток

Шляхи та напрямки музеєфікації пам'яток фортифікаційної архітектури. Особливості цього виду пам'яток: замки, фортеці, міські укріплення, земельно-кам'яні фортифікації, інженерні фортифікації нового часу. Проблеми реставрації та відновлення. Питання сучасного використання. Порівняльний аналіз вітчизняного та закордонного досвіду музеєфікації пам'яток

фортифікаційної архітектури. Вимоги до музеєфікації цього виду пам'яток.

Шляхи та напрямки музеєфікації пам'яток палацово-паркової архітектури. Особливості цього виду пам'яток: палацово-паркові комплекси, садиби, мастки. Проблеми реставрації та відновлення. Необхідність сучасного використання. Поєднання з пам'ятками садибно-паркового мистецтва. Ансамблевий та середовищний музей в пам'ятках палацово-паркової архітектури. Порівняльний аналіз вітчизняного та закордонного досвіду музеєфікації пам'яток палацово-паркової архітектури. Вимоги до музеєфікації цього виду пам'яток.

Шляхи та напрямки музеєфікації пам'яток культурової архітектури. Особливості цього виду пам'яток: храми, монастирі, костели, синагоги, каплиці, склепи, мечеті, кенаси, скельні монастирі. Питання сучасного використання. Проблема можливості музеєфікації при сучасному використанні за первісним призначенням. Взаємовідносини з релігійною конфесією та форми музеєфікації. Порівняльний аналіз вітчизняного та закордонного досвіду музеєфікації пам'яток культурової архітектури. Вимоги до музеєфікації цього виду пам'яток.

Шляхи та напрямки музеєфікації пам'яток містобудівної архітектури. Особливості цього виду пам'яток. Сучасне використання історичних споруд міста. Порівняльний аналіз вітчизняного та закордонного досвіду музеєфікації пам'яток містобудівної архітектури. Вимоги до музеєфікації цього виду пам'яток.

Шляхи та напрямки музеєфікації пам'яток промислової архітектури. Особливості цього виду пам'яток: фабрики, заводи, склади, амбари, шахти, електро- та гідроелектроцентрації, промислові споруди. Сучасний технічний стан. Питання використання. Порівняльний аналіз вітчизняного та закордонного досвіду музеєфікації пам'яток промислової архітектури. Вимоги до музеєфікації цього виду пам'яток.

Шляхи та напрямки музеєфікації пам'яток інженерної архітектури. Особливості цього виду пам'яток: водогони, мости, шляхова інфраструктура, водонапірні башти, межові стовпи. Питання сучасного використання. Проблема можливості

музеєфікації при сучасному використанні за первісним призначенням. Порівняльний аналіз вітчизняного та закордонного досвіду музеєфікації пам'яток інженерної архітектури. Вимоги до музеєфікації цього виду пам'яток.

Тема 8. Особливості музеєфікації пам'яток садово-паркового, монументального мистецтва і ландшафтних пам'яток

Особливості пам'яток садово-паркового мистецтва, що впливають на реалізацію музеєфікаційних процесів. Методика музеєфікації. Пам'ятки садово-паркового мистецтва як самостійний об'єкт. Пам'ятки садово-паркового мистецтва в комплексі з пам'яткою палацово-паркової архітектури. Шляхи реалізації музеєфікаційного проекту.

Особливості пам'яток монументального мистецтва, що впливають на реалізацію музеєфікаційних процесів. Методика музеєфікації. Пам'ятки монументального мистецтва як самостійний об'єкт. Пам'ятки монументального мистецтва в комплексі з пам'яткою садово-паркового мистецтва. Пам'ятки монументального мистецтва в поєднанні з архітектурними, історичними або археологічними пам'ятками. Пам'ятки монументального мистецтва як експозиція просто неба музеїв і заповідників, розташованих поруч. Проблеми реалізації музеєфікації.

Особливості ландшафтних пам'яток, що впливають на реалізацію музеєфікаційних процесів. Вимоги до музеєфікації ландшафтних пам'яток. Проблеми реалізації музеєфікації.

***Практичне заняття:** Аналіз і подальше визначення методів музеєфікації окремих пам'яток архітектури, садово-паркового, монументального мистецтва і ландшафтних пам'яток України.*

Заліковий модуль 3.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. ПРАКТИЧНІ ЗАХОДИ З ПРОВЕДЕННЯ МУЗЕЄФІКАЦІЇ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИХ ПАМ'ЯТОК

Тема 9. Розробка проекту з музеєфікації історико-культурних пам'яток

Музеєфікаційний проект: його мета, задачі та значення. Загальні складові проекту музеєфікації пам'яток історії та культури.

Постановка мети і завдань музеєфікації окремого історико-культурного об'єкту.

Аналіз пам'яток по критеріям оцінки для вибору напрямів і форм їх музеєфікації.

Визначення з методом збереження пам'ятки та його практична реалізація. Складові робіт з консервації, реставрації та реабілітації пам'яток.

Благоустрій навколишніх територій.

Проведення робіт з розкриття інформаційного потенціалу пам'яток.

Експозиційне будівництво. Особливості його реалізації на території пам'яток в залежності від обраного напрямку і форми музеєфікації.

Організація рекреаційної зони на території пам'ятки.

Створення об'єктів туристичної інфраструктури в залежності від обраного напрямку і форми музеєфікації. Поняття туристичної інфраструктури, її складові.

Забезпечення музейною друкованою та сувенірною продукцією.

Реклама та включення пам'ятки в туристичні маршрути як останній етап проекту з музеєфікації пам'яток.

***Практичне заняття:** Практика створення проекту музеєфікації на прикладі окремих історико-культурних пам'яток України.*

Тема 10. Музеєфіковані пам'ятки як об'єкти туристичної індустрії

Музеєфікація і туризм. Туристичний продукт. Об'єкти туристичної інфраструктури. Функціонування музеєфікованих об'єктів. Інфраструктура транспорту й зв'язку в Україні. Загальна оцінка сучасного туристичного ринку України. Співвідношення між зовнішнім і внутрішнім туризмом. Світовий аналіз використання історико-культурних пам'яток в туристичній індустрії. Місце музеєфікації в цих процесах.

Види туризму. Культурний туризм. Попит на непристосовані до екскурсійного відвідування історико-культурні пам'ятки України. Необхідність музеєфікації пам'яток як основа для розвитку культурного туризму. Види туризму, що базуються на основі використання пам'яток історії та культури. Характеристика діючих туристичних маршрутів на основі використання історико-культурної спадщини.

Туристичний маршрут. Види туристичних маршрутів. Кільцевий, лінійний та радіальний маршрути. Особливості видів маршрутів: тривалість, довжина, обслуговуючий транспорт, вибір об'єктів екскурсійного показу. Залучення пам'яток історії і культури України до туристичної індустрії шляхом їх музеєфікації.

Екскурсія. Види екскурсій по пам'яткам історії і культури. Вимоги до підготовки і проведення таких екскурсій.

Недоліки сучасного внутрішнього туризму, що базується на використанні об'єктів історико-культурної спадщини. Перспективи подальшої музеєфікації пам'яток України і її вплив на розвиток внутрішнього туризму.

***Семінарське заняття:** Історико-культурні пам'ятки України як об'єкти туристичної індустрії (на прикладі окремих об'єктів).*

***Практичне заняття:** Практика створення туристичних маршрутів на основі використання історико-культурних пам'яток.*

Тема 11. Ринкові процедури в процесах музеєфікації

Облік історичної спадщини та аналіз стану готовності до виведення на туристичний ринок шляхом характеристики за основними критеріями для визначення можливостей їх використання. Відбір за рівнем готовності.

Забезпечення найбільш підготовлених об'єктів необхідними ресурсами, інфраструктурою і туристичними послугами.

Формування інвестиційних проектів та визначення фінансових коштів для проведення робіт з реставрації або пристосуванню. Забезпечення ресурсів для консервації, які потребують цього об'єктів.

Ринок туристичних послуг в Україні. Дослідження цільового ринку. Особливості сегментів цільового ринку для музеєфікованих пам'яток.

Реклама і музеєфікація об'єктів історико-культурної спадщини. Види реклами. Пряма реклама та шляхи її реалізації. Особливості дії прямої реклами. Непряма реклама та шляхи її реалізації. Особливості дії непрямой реклами.

Зміст рекламної інформації про музеєфіковані об'єкти історико-культурної спадщини. Вимоги до рекламної інформації. Способи подачі рекламної інформації. Переваги та недоліки.

Формування попиту на музеєфіковані об'єкти. Шляхи формування попиту. Прямий та непрямий попит і їх особливості. Методи формування попиту на музеєфіковані пам'ятки історії та культури.

Моніторинг функціонування в ринкових умовах музеєфікованих пам'яток.

Тема 12. Методика оцінювання ефективності функціонування музеєфікованих пам'яток історії і культури

Фактори, що впливають на економічну доцільність музеєфікації пам'яток. Особливості розробки проекту пристосувань до нових функцій в залежності від технічного стану пам'яток.

Економічні показники, що впливають на економічну ефективність і доцільність.

Вартість необхідних робіт. Вартість витрат на реставрацію та пристосування до нових функцій можна визначити за формулою. Терміни введення в експлуатацію пристосованих до туристичних функцій пам'ятників.

Період окупності новоствореного туристичного продукту. Критерії оцінки можливостей і доцільності пристосування до музейно-туристичним функцій

Розрахунок кількісних і якісних нормативів послуг відпочинку й туризму.

Шляхи підвищення рентабельності. Використання діючих будівель з максимальною кількістю функцій при мінімальних зміни їх структури. Введення в систему туристичної індустрії нових форм і методів обслуговування відпочиваючих.

Розрахунок розробки ефективності експлуатації музеєфікованих пам'яток.

***Практичне заняття:** Розрахунок ефективності функціонування музеєфікованих пам'яток історії і культури (на прикладі окремих об'єктів).*

Заліковий модуль 4.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4. ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД МУЗЕЄФІКАЦІЇ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИХ ПАМ'ЯТОК

Тема 13. Загальносвітовий досвід музеєфікації пам'яток

Музеєфікація в країнах Західної та Східної Європи. Досвід Франції. Замки Луари. Досвід Італії; музеєфікація археологічних пам'яток. Досвід Польщі. Післявоєнне відновлення Варшави, Кракова. Відновлення замків Польщі. Музеєфікація замків та фортець в країнах Східної Європи. Музеєфікація пам'ятників археології в країнах Західної Європи

Музеєфікація пам'яток історії в США. Світовий досвід музеєфікації пам'яток садово-паркового мистецтва.

Досвід з музеєфікації пам'яток країн східної Азії: Китай, Японія, Корея.

Проведення музеєфікаційних процесів у країнах Передньої Азії та Близького Сходу: Туреччина, Іран, Ірак, ОАЕ.

Досвід збереження та використання історико-культурної спадщини в туристичній індустрії серед країн Південно-Східної Азії: Індія, Тайвань, В'єтнам, Індонезія.

Музеєфікація історико-культурних об'єктів в країнах Південної Америки. Спадок доколумбової індіанської епохи та його використання для розвитку туризму.

Використання об'єктів історико-культурної спадщини в туристичній індустрії серед країн Африки. Пристосування пам'яток цивілізації давнього Єгипту до екскурсійного відвідування.

***Семінарське заняття:** Музеєфікація різновидових пам'яток у різних країнах світу.*

Тема 14. Особливості реалізації музеєфікації на пострадянському просторі

Аналіз сучасного стану музеєфікації в Росії. Державна політика щодо збереження та використання історико-культурних пам'яток.

Практика створення ансамблевих, середовищних музеїв в Росії. Практика створення екомuzeїв: досягнення та прорахунки.

Досвід музеєфікації пам'яток фортифікаційної архітектури на прикладі північних фортів і міста Выборг.

Досвід музеєфікації пам'яток історії на прикладі історико-культурного заповіднику „Бородіно”.

Досвід музеєфікації пам'яток палацової архітектури та садово-паркового мистецтва на прикладі палацово-паркових комплексів Санкт-Петербургу, садибної архітектури на прикладі садибних комплексів Московської області.

Практика музеєфікації пам'яток археології на прикладі пам'яток „стародавньої” Москви.

Визначні туристичні маршрути на основі використання музеєфікованих об'єктів: „Палаці Санкт-Петербургу та Ленінградської області”, „Золоте кільце Росії”, „Кіжи”, „Північні монастирі”.

Досвід музеєфікації пам'яток історії та культури в Білорусії. Державна політика щодо збереження та використання історико-культурних пам'яток.

Палацово-паркові та садибні комплекси Білорусі. Відтворення та пристосування до екскурсійного обслуговування замків Білорусі.

Практика музеєфікації об'єктів історико-культурної спадщини в Прибалтійських країнах. Старе місто в Талліні, Вільнюсі, Ризі та їх пристосування до екскурсійного відвідування.

Використання об'єктів історико-культурної спадщини в туристичній індустрії серед країн Середньої Азії. Міста-музеї Самарканд, Бухара, Хіва, Мевр та інші.

***Семінарське заняття:** Музеєфікація різновидових пам'яток у Росії.*

Тема 15. Досягнення й прорахунки музеєфікації в Україні

Аналіз сучасного стану музеєфікації в Україні. Загальнодержавна політика щодо збереження та використання історико-культурних пам'яток.

Характеристика музеєфікаційних процесів на заході країни. Замки Львівщини. Замки Закарпаття. Напрямки та форми пристосування пам'яток до екскурсійного відвідування.

Створення історико-культурних заповідників. Заповідники „Давній Галич”, „Стародавній Луцьк”, „Кам'янець”, „Меджибіж”, Кременецький заповідник, „Замки Тернопілля”. Спроби створення середовищних і ансамблевих музеїв на основі об'єктів історико-культурної спадщини.

Характеристика музеєфікаційних процесів на сході країни. Заповідники „Хортиця”, „Путивль”, „Глухів”. Відтворення Батурина та його музеєфікація.

Динаміка музеєфікаційних процесів в центрі країни. Розвиток туристичної галузі на основі об'єктів історико-культурної спадщини. Заповідники „Софія Київська”, „Києво-Печерська Лавра”.

Відтворення Чигиринської фортеці, хутора Б. Хмельницького в Суботіві та їх залучення до туристичної індустрії.

Сучасні тенденції у вітчизняній музеєфікації. Пріоритет у пристосуванні пам'яток під музеї. Динаміка процесу створення заповідників.

Недоліки туристичного використання пам'яток історико-культурної спадщини. Зневаження історико-культурного потенціалу пам'яток. Пам'ятки як складова частина індустрії туризму. Підвищення туристичної атрактивності пам'яток за допомогою їх музеєфікації.

***Семінарське заняття:** Сучасна практика музеєфікації в Україні.*

VII. МЕТОДИЧНІ РЕКОМЕНДАЦІЇ ДО СЕМІНАРСЬКИХ, ПРАКТИЧНИХ ЗАНЯТЬ, САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ

Завдання до семінарських, практичних занять та самостійної роботи студентів

Заліковий модуль 1.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 1. ТЕОРІЯ МУЗЕЄФІКАЦІЇ.

Тема 2. Генеза та еволюція музеєфікації

Семінарське заняття: Розвиток вітчизняної музеєфікації та її місце серед дисциплін музейно-пам'яткознавчого циклу – 2 год.

Мета: засвоїти сутність музеєфікації, її становлення, сучасні роль та завдання.

Питання:

1. Виникнення поняття „музеєфікація”; порівняння з сучасним розумінням цього терміну.

2. Еволюція музеєфікації: розуміння процесів на початковому етапі, за радянських часів, у сучасній Україні.

3. Сучасні роль та завдання музеєфікації.

4. Значення музеєфікації серед інших дисциплін музеєзнавчого та пам'яткознавчого циклу.

Література [17, 20, 21, 29, 33, 34, 40, 42, 50, 54, 57, 60, 62, 64, 73, 85, 87, 96, 98, 103, 119, 121, 129, 131].

Самостійна робота студентів: Еволюція вітчизняної музеєфікації – 2 год.

Мета: твердо засвоїти поняття музеєфікації, сучасне змістовне наповнення цього терміну.

Завдання:

1). Користуючись літературою з теми, знайти відповіді на такі проблемні запитання:

- перші спроби перетворення пам'яток на об'єкти музейного показу в Україні;

- виникнення терміну „музеєфікація”

- змістовне наповнення терміну „музеєфікація” в Радянській Україні;

- змістовне наповнення сучасного терміну „музеєфікація”.

Література [17, 20, 21, 29, 33, 34, 40, 42, 50, 54, 57, 60, 62, 64, 73, 85, 87, 96, 98, 103, 119, 121, 129, 131].

Тема 3. Напрямки та форми

Практичне заняття: Співвідношення напрямів і відповідних їм форм музеєфікації історико-культурних об'єктів – 2 год.

Мета: закріпити знання напрямків і відповідних їм форм музеєфікації; виробити вміння визначати напрямки й форми музеєфікації відносно конкретних історико-культурних пам'яток.

Зміст та послідовність виконання завдання:

1. Отримати спеціально розроблене тестове завдання.

2. Визначити проти кожного напрямку музеєфікації відповідну йому форму.

3. За описом методики музеєфікації визначити, за яким напрямком та формою її було проведено.

4. На основі запропонованого історико-культурного об'єкту з описом головних його характеристик визначити, які саме напрямки та форми будуть найбільш оптимальними для його музеєфікації.

Література [7, 9, 11, 14, 17, 22, 24, 27, 32, 39, 43, 53, 58, 61, 66, 74, 76, 79, 84, 88, 90, 102, 104, 105, 111, 115, 118, 124, 127].

Самостійна робота студентів: Опанування роботи з напрямками та формами музеєфікації – 4 год.

Мета: розглянути напрямки та відповідні їм форми, за якими здійснюється музеєфікація історико-культурних пам'яток, чітко розуміти вимоги до вибору.

Завдання:

1. Засвоїти особливості:

- пристосування пам'ятки під музей;
- влаштування музею на території пам'ятки;
- організації заповідника;
- використання пам'ятки в туристичній сфері;
- пристосування пам'ятки до екскурсійного відвідування без організації музею на її території.

Література [7, 9, 11, 14, 17, 22, 24, 27, 32, 39, 43, 53, 58, 61, 66, 74, 76, 79, 84, 88, 90, 102, 104, 105, 111, 115, 118, 124, 127].

Тема 4. Критерії оцінки пам'яток історії та культури для вибору напрямів і форм їх музеєфікації

Практичне заняття: Оцінка пам'яток історії та культури за критеріями добору та визначення відповідних напрямів і форм їх музеєфікації – 2 год.

Мета: виробити вміння оцінювати історико-культурних пам'ятки для вибору напрямів і форм їх музеєфікації.

Зміст та послідовність виконання завдання:

1. Отримати ілюстративний матеріал.
2. На основі запропонованого ілюстративного матеріалу оцінити:
  - містобудівне розташування пам'ятки;
  - місце розташування об'єкту;
  - характер оточуючого середовища;
  - технічний стан об'єкту;
  - характер сучасного використання.
3. Виходячи з проведеного аналізу визначити, яка саме форма музеєфікації буде найбільш ефективною по відношенню до даного історико-культурного об'єкту.
4. Обґрунтувати свій вибір.

Література [1, 2, 5, 6, 10, 16, 22, 24, 28, 31, 42, 44, 48, 52, 58, 59, 61, 68, 69, 76, 86, 93, 99, 104, 124].

Самостійна робота студентів: Опанування роботи з критеріями оцінки історико-культурних пам'яток для вибору напрямів і форм їх музеєфікації – 2 год.

Мета: опанувати критерії оцінки, за якими відбувається вибір відповідних форм музеєфікації історико-культурних пам'яток.

Завдання:

1. Засвоїти особливості критеріїв оцінки пам'яток історії та культури для вибору напрямів і форм їх музеєфікації;
2. Провести паралелі між критеріями оцінки пам'яток і напрямками їх музеєфікації.

Література [1, 2, 5, 6, 10, 16, 22, 24, 28, 31, 42, 44, 48, 52, 58, 59, 61, 68, 69, 76, 86, 93, 99, 104, 124].

Заліковий модуль 2.**ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 2. ОСОБЛИВОСТІ МУЗЕЄФІКАЦІЇ РІЗНОВИДОВИХ ПАМ'ЯТОК****Тема 6. Особливості музеєфікації пам'яток археології**

Практичне заняття: Аналіз і подальше визначення методів музеєфікації окремих пам'яток історії та археології України – 2 год.

Мета: виробити вміння визначати напрями та методи музеєфікації пам'яток історії та археології.

Зміст та послідовність виконання завдання:

1.Опрацювати профільні ресурси Інтернету, запропоновану літературу. Скласти список пам'яток історії та археології України, що можуть стати прикладом для виконання завдання.

2.Визначити особливості цих пам'яток, що впливають на проведення їх музеєфікації.

3.Провести оцінку обраних пам'яток за спеціальними критеріями для вибору напрямів і форм їх музеєфікації

4.Визначити напрями і форми музеєфікації обраних пам'яток, обґрунтувати свій вибір.

5.Розробити методику музеєфікації обраних пам'яток історії та пам'яток археології. Оформити результати у вигляді доповіді.

Література [6, 12, 15, 16, 18, 21, 22, 23, 27, 28, 32, 38, 47, 52, 65, 76, 79, 81, 85, 91, 94, 113, 114, 127].

Самостійна робота студентів: Визначення особливостей музеєфікації пам'яток історії та археології – 4 год.

Мета: дослідити особливості пам'яток історії, археології, та розуміти, як ці особливості впливають на музеєфікаційні процеси.

Завдання:

1.Користуючись літературою з теми, знайти світові приклади музеєфікації пам'яток історії та археології;

2.Засвоїти особливості музеєфікації пам'яток історії та археології.

Література [6, 12, 15, 16, 18, 21, 22, 23, 27, 28, 32, 38, 47, 52, 65, 76, 79, 81, 85, 91, 94, 113, 114, 127].

Тема 8. Особливості музеєфікації пам'яток садово-паркового, монументального мистецтв і ландшафтних пам'яток

Практичне заняття: Аналіз і подальше визначення методів музеєфікації окремих пам'яток архітектури, садово-паркового, монументального мистецтв і ландшафтних пам'яток України – 2 год.

Мета: виробити вміння визначати напрями та методи музеєфікації пам'яток архітектури, садово-паркового, монументального мистецтв і ландшафтних пам'яток України.

Зміст та послідовність виконання завдання:

1.Опрацювати профільні ресурси Інтернету, запропоновану літературу. Скласти список пам'яток архітектури, садово-паркового, монументального мистецтв і ландшафтних пам'яток України, що можуть стати прикладом для виконання завдання.

2.Визначити особливості цих пам'яток, що впливають на проведення їх музеєфікації.

3.Провести оцінку обраних пам'яток за спеціальними критеріями для вибору напрямів і форм їх музеєфікації

4.Визначити напрями і форми музеєфікації обраних пам'яток, обґрунтувати свій вибір.

5.Розробити методику музеєфікації обраних пам'яток архітектури, садово-паркового, монументального мистецтв і ландшафтних пам'яток. Оформити результати у вигляді доповіді.

Література [3, 4, 18, 30, 31, 36, 43, 45, 46, 49, 53, 55, 72, 75, 82, 84, 95, 100, 105, 125].

Самостійна робота студентів: Визначення особливостей музеєфікації пам'яток архітектури, садово-паркового та монументального мистецтв, ландшафтних пам'яток – 4 год.

Мета: дослідити особливості пам'яток архітектури, садово-паркового та монументального мистецтв, ландшафтних пам'яток, та розуміти, як ці особливості впливають на музеєфікаційні процеси.

Завдання:

1.Користуючись літературою з теми, знайти світові приклади музеєфікації пам'яток архітектури, садово-паркового, монументального мистецтв і ландшафтних пам'яток;

2.Засвоїти особливості музеєфікації пам'яток архітектури, садово-паркового, монументального мистецтв і ландшафтних пам'яток.

Література [3, 4, 18, 30, 31, 36, 43, 45, 46, 49, 53, 55, 72, 75, 82, 84, 95, 100, 105, 125].

Заліковий модуль 3.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 3. ПРАКТИЧНІ ЗАХОДИ З ПРОВЕДЕННЯ МУЗЕЄФІКАЦІЇ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИХ ПАМ'ЯТОК

Тема 9. Розробка проекту з музеєфікації історико-культурних пам'яток

Практичне заняття: Практика створення проекту музеєфікації на прикладі окремих історико-культурних пам'яток України – 2 год.

Мета: виробити вміння створювати музеєфікаційні проекти не залежно від виду пам'яток, їх характеристик, напрямів і форм їх музеєфікації.

Зміст та послідовність виконання завдання:

1.Опрацювати профільні ресурси Інтернету, запропоновану літературу. Скласти список історико-культурних пам'яток України, що можуть стати прикладом для виконання завдання.

2.Спираючись на отримані знання, розробити схему проекту музеєфікації для обраної пам'ятки.

3.Обґрунтувати розроблений проект.

Література [1, 9, 10, 16, 17, 21, 25, 33, 37, 38, 45, 50, 63, 70, 73, 74, 83, 95, 111, 123].

Самостійна робота студентів: Практика створення проекту музеєфікації історико-культурних пам'яток – 4 год.

Мета: самостійно розібрати структуру музеєфікаційного проекту, розуміти сутність і необхідність реалізації його складових.

Завдання:

1.Користуючись літературою з теми, знайти світові приклади розробки проектів музеєфікації;

2.Засвоїти значення всіх етапів музеєфікаційного проекту.

Література [1, 9, 10, 16, 17, 21, 25, 33, 37, 38, 45, 50, 63, 70, 73, 74, 83, 95, 111, 123].

Тема 10. Музеєфіковані пам'ятки як об'єкти туристичної індустрії

Семінарське заняття: Історико-культурні пам'ятки України як об'єкти туристичної індустрії (на прикладі окремих об'єктів) – 2 год.

Мета: засвоїти необхідність музеєфікації історико-культурних пам'яток як процесу, що перетворює пам'ятку на об'єкт екскурсійного відвідування – продукт туристичної індустрії.

Питання:

1.Туристична індустрія України. Види туризму, що використовують об'єкти історико-культурної спадщини.

2.Об'єкт історико-культурного туризму, його складові.

3.Як створювати туристичний продукт на основі історико-культурних пам'яток.

4.Оцінка ефективності розвитку різноманітних видів туризму, створюваних на основі використання історико-культурної спадщини.

Література [3, 9, 13, 26, 37, 46, 51, 55, 63, 67, 70, 73, 78, 88, 89, 117, 118, 128].

Практичне заняття: Практика створення туристичних маршрутів на основі використання історико-культурних пам'яток – 2 год.

Мета: виробити вміння аналізувати сукупність історико-культурних пам'яток з метою залучення їх до туристичної індустрії та вміння створювати різновидові туристичні маршрути на основі використання об'єктів історико-культурної спадщини.

Зміст та послідовність виконання завдання:

1.Отримати спеціально розроблений ілюстративний матеріал, що складається з карти-схеми та переліку запропонованих об'єктів історико-культурної спадщини.

2.Визначити місцезнаходження запропонованих об'єктів історико-культурної спадщини та нанести їх на карту.

3.Аналізувати дані щодо відстані, місцезнаходження пам'яток, наявності транспортного сполучення, розмірів і значення населених пунктів. На основі отриманих результатів розробити найбільш оптимальні туристичні маршрути, які б охоплювали всі запропоновані об'єкти.

4. Накреслити розроблені маршрути на карті-схемі.

Література [2, 8, 11, 16, 26, 34, 35, 40, 42, 43, 53, 58, 78, 102].

Самостійна робота студентів: Історико-культурні об'єкти як складова розвитку туристичної індустрії в Україні – 4 год.

Мета: самостійно засвоїти взаємовідносини між туристичною індустрією та музеєфікованими пам'ятками, розуміти, що музеєфіковані пам'ятки є туристичним продуктом.

Завдання:

1. Користуючись літературою з теми, ознайомитись з практикою створення туристичних маршрутів на основі історико-культурного надбання;

2. Засвоїти методiku залучення об'єктів історико-культурної спадщини до туристичної індустрії.

Література [3, 9, 13, 26, 37, 46, 51, 55, 63, 67, 70, 73, 78, 88, 89, 117, 118, 128].

Тема 12. Методика оцінювання ефективності функціонування музеєфікованих пам'яток історії і культури

Практичне заняття: Розрахунок ефективності функціонування музеєфікованих пам'яток історії і культури (на прикладі окремих об'єктів) – 2 год.

Мета: виробити вміння розраховувати ефективність музеєфікації окремих пам'яток історії та культури.

Зміст та послідовність виконання завдання:

1. Отримати спеціально розроблене завдання, яке містить умови щодо напрямку, форми і методів музеєфікації окремих пам'яток різних видів.

2. За допомогою отриманих знань та конспектів розрахувати, наскільки ефективною буде музеєфікація за запропонованими умовами в кожному конкретному випадку.

3. Обґрунтувати отримані висновки.

Література [17, 23, 32, 47, 52, 70, 73, 74, 75, 86, 98, 101].

Самостійна робота студентів: Ефективність функціонування пристосованих до екскурсійного відвідування пам'яток як складова частина музеєфікаційного проекту – 4 год.

Мета: засвоїти користування методикою оцінювання ефективності функціонування музеєфікованих пам'яток історії та культури

Завдання:

1. Користуючись літературою з теми, ознайомитись з практикою розрахунку ефективності функціонування музеєфікованих пам'яток;

2. Засвоїти методику розрахунку.

Література [17, 23, 32, 47, 52, 70, 73, 74, 75, 86, 98, 101].

Заліковий модуль 4.

ЗМІСТОВНИЙ МОДУЛЬ 4. ПРАКТИЧНИЙ ДОСВІД МУЗЕЄФІКАЦІЇ ІСТОРИКО-КУЛЬТУРНИХ ПАМ'ЯТОК

Тема 13. Загальноосвітній досвід музеєфікації пам'яток

Семінарське заняття: Музеєфікація пам'яток усіх видів у різних країнах світу – 2 год.

Мета: розглянути досвід музеєфікації пам'яток історії, археології, архітектури, садово-паркового та монументального мистецтва, ландшафтних пам'яток у різних країнах світу.

Питання:

1. Музеєфікація в країнах Західної та Східної Європи.

2. Музеєфікація пам'яток історії в Північній і Південній Америці.

3. Досвід з музеєфікації пам'яток країн Азії.

4. Використання об'єктів історико-культурної спадщини в туристичній індустрії серед країн Африки.

Література [5, 10, 22, 30, 48, 76, 97].

Самостійна робота студентів: Вивчення загальноосвітнього досвіду музеєфікації пам'яток – 2 год.

Мета: самостійно засвоїти загальноосвітній досвід музеєфікації пам'яток і підготуватись до відповідей на семінарському занятті.

Завдання:

1. Користуючись літературою з теми, ознайомитись зі світовою практикою музеєфікації історико-культурних пам'яток;

2. Підготуватись до відповідей на семінарському занятті.

Література [5, 10, 22, 30, 48, 76, 97].

Тема 14. Особливості реалізації музеєфікації на пострадянському просторі

Семінарське заняття: Музеєфікація різновидових пам'яток у Росії – 2 год.

Мета: ознайомитися з розвитком музеєфікації як галузі пам'яткоохоронної справи в Росії на сучасному етапі.

Питання:

1. Досвід музеєфікації пам'яток історії в Росії.
2. Музеєфікація пам'яток фортифікаційної архітектури.
3. Досвід музеєфікації пам'яток палацової архітектури та садово-паркового мистецтва.
4. Практика музеєфікації пам'яток археології.
5. Музеєфікація пам'яток монументального мистецтва.
6. Пристосування до екскурсійного відвідування ландшафтних пам'яток.

Література [20, 24, 25, 36, 38, 66, 73, 75, 83, 92, 94, 100, 106, 107, 113, 118, 120, 126].

Самостійна робота студентів: Вивчення досвіду музеєфікації пам'яток на пострадянському просторі – 2 год.

Мета: самостійно засвоїти досвід музеєфікації пам'яток на пострадянському просторі і підготуватись до відповідей на семінарському занятті.

Завдання:

1. Користуючись літературою з теми, ознайомитись практикою музеєфікації історико-культурних пам'яток на пострадянському просторі;

2. Підготуватись до відповідей на семінарському занятті.

Література [20, 24, 25, 36, 38, 66, 73, 75, 83, 92, 94, 100, 106, 107, 113, 118, 120, 126].

Тема 15. Досягнення й прорахунки музеєфікації в Україні

Семінарське заняття: Сучасна практика музеєфікації в Україні – 2 год.

Мета: дослідити розвиток музеєфікаційних процесів в Україні на сучасному етапі.

Питання:

1. Аналіз сучасного стану музеєфікації в Україні.

2. Характеристика музеєфікаційних процесів на заході країни.

3. Характеристика музеєфікаційних процесів на сході країни.

4. Динаміка музеєфікаційних процесів в центральних регіонах.

5. Досягнення сучасної вітчизняної музеєфікації.

Література [2, 3, 11, 16, 28, 33, 34, 35, 40, 42, 43, 70, 82, 110, 122].

Самостійна робота студентів: Вивчення вітчизняного досвіду музеєфікації пам'яток – 2 год.

Мета: самостійно засвоїти вітчизняний досвід музеєфікації пам'яток і підготуватись до відповідей на семінарському занятті.

Завдання:

1. Користуючись літературою з теми, ознайомитись практикою музеєфікації історико-культурних пам'яток в Україні;

2. Підготуватись до відповідей на семінарському занятті.

Література [2, 3, 11, 16, 28, 33, 34, 35, 40, 42, 43, 70, 82, 110, 122].

МЕТОДИЧНІ ВКАЗІВКИ ДО САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ СТУДЕНТІВ З КУРСУ „ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МУЗЕЄФІКАЦІЇ”

Самостійна робота студентів з курсу «Теорія та практика музеєфікації» складається з двох частин:

1. самостійна робота в перебігу підготовки до семінарів і практичних занять;

2. самостійна робота у процесі написання реферату з обраної теми.

Протягом підготовки до семінарів та практичних занять основне завдання – це закріплення та поглиблення знань, що придбані на лекціях. Для цього студенту необхідно:

1. твердо засвоїти поняття музеєфікації, сучасне змістовне наповнення цього терміну;

2. розглянути напрямки та відповідні їм форми, за якими здійснюється музеєфікація історико-культурних пам'яток, чітко розуміти вимоги до вибору;

3. опанувати критерії оцінки, за якими відбувається вибір відповідних форм музеєфікації історико-культурних пам'яток;

4. приділити увагу особливостям пам'яток історії, археології, архітектури, садово-паркового та монументального мистецтва, ландшафтних пам'яток, та розуміти, як ці особливості впливають на музеєфікаційні процеси;

5. ретельно розібрати структуру музеєфікаційного проекту, розуміти сутність і необхідність реалізації його складових;

6. твердо засвоїти взаємовідносини між туристичною індустрією та музеєфікованими пам'ятками, розуміти, що музеєфіковані пам'ятки є туристичним продуктом;

7. вміти користуватися методикою оцінювання ефективності функціонування музеєфікованих пам'яток історії та культури;

8. розумітися на світовому досвіді в галузі музеєфікації та вміти використовувати цей досвід;

9. простежувати сучасні тенденції в галузі музеєфікації пам'яток історії та культури України та вміти планувати напрямки розвитку музеєфікації в руслі цих тенденцій.

Протягом написання реферату з обраної теми студенту слід:

По-перше: на основі матеріалу, що зафіксований у конспекті лекцій, скласти попередній план реферату;

По-друге: ознайомитися з мінімумом літератури, яка рекомендована викладачем для написання реферату;

По-третє: підібрати й проробити необхідну додаткову літературу;

По-четверте: скорегувати план, а потім написати текст реферату;

По-п'яте: перед дзеркалом потренувати доповідь за темою реферату.

РОЗПОДІЛ БАЛІВ, ЩО ПРИСВОЮЮТЬСЯ СТУДЕНТАМ

Шкала оцінювання:

90-100 балів – відмінно (A);

75-89 балів – добре (BC);

60-74 бали – задовільно (DE);

35-59 балів – незадовільно з можливістю повторного складання (FX);

1-34 бали – незадовільно з обов'язковим повторним курсом (F)

**Визначення рейтингу навчальної діяльності студента з
дисципліни
I семестр**

Модуль 1 (поточне тестування)					Модуль 2 (поточне тестування)				Підсум- ковий конт- роль	Сума
Зміст. мод. 1				Тест	Зміст. мод. 2					
35					5	40				20
T 1	T2	T3	T4	T 5		T6	T7	T8		
5	10	10	10	10		10	10	10		

II семестр

Модуль 3 (поточне тестування)					Модуль 4 (поточне тестування)				Підсум- ковий конт- роль	Сума
Зміст. мод. 3				Тест	Зміст. мод. 4					
50					5	25				20
T 9	T10	T11	T12	T 13		T14	T15	T16		
20	10	10	10	5		5	10	5		

**Шкала нарахування балів за основні форми
навчальної діяльності:**

- підсумковий контроль – 20 балів;
- рубіжне тестування – 5 балів;
- реферат – 10 балів;
- доповідь на семінарському занятті – 5 балів;
- звіт про практичну роботу – 10 балів;
- присутність на лекції або семінарі – 0,5 бала за дві академічних години.

Методичне забезпечення: опорні конспекти лекцій, комплекс навчально-методичного забезпечення дисципліни, демонстраційний матеріал до курсу, ілюстративні матеріали.

VIII. СПИСОК ОСНОВНОЇ ТА ДОДАТКОВОЇ ЛІТЕРАТУРИ

Основна

1. Актуальні питання виявлення і дослідження пам'яток історії та культури (на матеріалах Зводу пам'яток історії та культури України). Част. 2 / Ред. кол.: П.Т. Тронько, В.О. Горбик, Е.М. Піскова. – К.: Ін-т історії України НАН України, 1999. – 255 с.

2. Аракелян М.А. Методичні рекомендації щодо музеєфікації археологічних об'єктів / М.А. Аракелян, Т.П. Заклунна, В.І. Клочко // Праці НДІ пам'яток охоронних досліджень. – Вип 3. – С. 54-78.

3. Асеев Ю.С. Архітектурні пам'ятки України / Ю.С. Асеев. – К., 1970. – 88 с.

4. Асеев Ю.С. Розповіді про архітектурні скарби / Ю.С. Асеев. – К., 1975. – 184 с.

5. Асеев Ю.С. Стили в архитектуре Украины / Ю.С. Асеев. – К., 1989. – 114 с.

6. Баженов В. П. Проблемы воссоздания памятников инженерного искусства / В.П. Баженов, Н. И. Шеченко // Мир стройиндустрии. – 2002. – № 12. – С. 12 - 14.

7. Береговський О.Б. Окремі аспекти організації вивчення та збереження культурної спадщини: порівняння вітчизняного та зарубіжного досвіду / О.Б. Береговський // Міжнародний досвід охорони культурної спадщини та пам'яток охоронне законодавство України: Матеріали конф. – К.: Стило, 2002. – С. 41– 49.

8. Булавин Д.В. Культурный ландшафт как объект наследия / Д.В. Булавин. – М: Институт Наследия, 2004. – 259 с.

9. Вечерський В.В. Пам'ятки містобудування й архітектури України та перспективи їх використання як туристичних ресурсів / В.В. Вечерський // Туристично-краєзнавчі дослідження. – 1998. – Т. I. – С. 63 – 68.

10. Вечерський В.В. Спадщина містобудування України. Теорія і практика історико-містобудівних пам'яток охоронних досліджень населених місць / В.В. Вечерський. – К.: НДПІАМ, 2003. – 560 с.

11. Восстановление памятников культуры (проблемы реставрации) / Под ред. Д.С. Лихачева. – М., 1981. – 132 с.

12. Гаццола П., Дайфуку Х. Коннели Э. Консервация и реставрация памятников и исторических зданий / П. Гаццола, Х. Дайфуку, Э. Коннели / Пер. с фр. Н.И. Суходрев. – М.: Стройиздат, 1978. – 320 с.

13. Гнатюк Д. И., Силян Б.И. Достопримечательности Украины / Д.И. Гнатюк, Б.И. Силян. – К., 1960. – 800 с.

14. Горбик В.О. Пам'ятки України: проблеми збереження / В.О. Горбик. – К., 1994. – 42 с.

15. Горбунов А.В. Поля сражений как объекты наследия и их музеефикация / А.В. Горбунов // Отечественная война 1812 года: Источники. Памятники. Проблемы. – Можайск, 2004. – С. 69 – 85.

16. Горбунов А. В. Сохранение и развитие полей сражений наполеоновских войн как объектов всемирного культурного наследия / А.В. Горбунов // Бородино и наполеоновские войны: Битвы,

17. Грабовецкий В. С. Пропагандуєчи – зберігаємо / В.С. Грабовецкий // Пам'ятки України. – 1971. – № 3. – С. 24 – 25.

18. Державний реєстр національного культурного надбання // Пам'ятки України. – 1999. – № 2 - 3. – С. 139 – 158.

19. Добровольская Э. Д. Музеефикация памятников архитектуры: Теория и практика (1980-е годы) / Э. Д. Добровольская // Музейное дело и охрана памятников: Обзор информации / НИО «Информкультура». — Вып 1. — М., 1989.

20. Дукельский В. Ю. Музей и культурно-историческая среда / В. Ю. Дукельский // Проблемы культурной коммуникации и музейной деятельности Сб. науч. тр. – М.: НИИК, 1989. – С. 107-116.

21. Дукельский В.Ю. Памятники истории и культуры в системе музейной деятельности / В.Ю. Дукельский // Памятниковедение: Теория, методология, практика. Сб. науч. тр. – М., 1986. – С.39 – 49.

22. Дьячков А. Н. Актуальные проблемы сохранения и использования памятников культуры / А. Н. Дьячков // Вопросы охраны, реставрации и пропаганды памятников истории и культуры: Сб. науч. тр. / НИИ культуры — М., 1989. – С. 8-10.

23. Зинько В.Н. Сохранение и музеефикация памятников античной археологии / В.Н. Зинько. – Симферополь, 2007. – 57 с.

24. Здравкович И.В. Приспособление памятника для его использования / И.В. Здравкович. – Ленинград, 1969. – 89с.

25. Зыбковец В.Ф. Национализация монастырских имуществ Советской России (1917-1925 гг.) / В.Ф. Зыбковец //АН СССР. Институт истории СССР. – М.: Наука, 1975. – С. 87 – 94.

26. Иванова П.Н., Савилова А.Б. Популяризация памятников архитектуры / П.Н. Иванова, А.Б. Савилова. – Москва, 2008. – 134 с.

27. Ієвлева В.П. Методичні рекомендації щодо музеєфікації нерухомих пам'яток науки і техніки / В. П. Ієвлева // Праці НДІ пам'яткоохоронних досліджень. – 2008, вип. 2. – С. 14 – 28.

28. Каменский С. Ю. Актуализация археологического наследия в современных социально-культурных формах / Каменский С. Ю. – Екатеринбург, 2009. – 26 с.

29. Калугина Т. П. Музеификация или мумификация культуры / Т.П.Калугина // Museum: Междунар. науч. журн. ЮНЕСКО. – 1985. – № 148. – С.18-20.

30. Кальницкая Е. Я. Музеификация дворцов: актуализация архитектурного наследия в современной теории и практике / Е. Я. Кальницкая. – Санкт-Петербург, 2009.- 297 с.: ил.

31. Карпов В. Памятник архитектуры как объект музеификации / В. Карпов // Актуальные проблемы советского музееведения: Сб. науч. тр. — М , 1987. — 40 - 49.

32. Каулен М. Е. Музеификация историко-культурных и природных объектов: Конспект лекций / М. Е. Каулен. – Омск, 2003. – 72 с.

33. Каулен М. Е. Музеификация объектов наследия: от предмета до традиции / М. Е. Каулен // Культура рос. провинции: век XX – XXI веку: Тез. докл. Всерос. науч.-практ. конф. – Калуга: Эйдос, 2000. – С. 199-209.

34. Каулен М. Е. Музеификация историко-культурных и природных объектов / М. Е. Каулен // Музейное дело России. // Электронный ресурс. – Режим доступа: <http://www.future.museum.ru/lmp/web/democracy.htm>.

35. Каулен М.Е. Музеи-храмы и музеи-монастыри в первое десятилетие Советской власти / М.Е. Каулен. – М., 2001. – 67 с.

36. Каулен М.Е. Музеи-храмы и музеи-монастыри России / М.Е. Каулен. – М.: РИПОЛ классик, 2005. – 327 с.

37. Кифяк В.Ф. Організація туристичної діяльності в Україні / В.Ф. Кифяк. – Чернівці: Зелена Буковина, 2003. – 312 с.
38. Коробейников А.В. Историко-культурная реконструкция городища / А.В. Коробейников. – Ижевск: НИЦ “Регулярная и хаотическая динамика”, 2006. – 246 с.
39. Кот С.І. Историко-культурна спадщина України: проблеми дослідження і збереження / С.І. Кот. – К., 1998. – 400 с.
40. Культурное строительство в СССР. Статистический сборник. – М.-Л.: Госпланиздат, 1940. – с.177-181.
41. Курек Я. «Культура дерева» в развитии сельских территорий Европы / Я. Курек. – Краков, 2008. – 65 с.
42. Лесик А.В. Охрана и использование памятников / А.В. Лесик. – Львов, 1987. – 128с.
43. Лесик А.В. Современное использование памятников архитектуры / А.В. Лесик // Архитектура СССР. – 1980. – № 11. – С. 10 – 13.
44. Лесик О.В. Замки та монастирі України / О.В. Лесик. – Львів: Світ, 1993. – 176 с.
45. Логвин Г.Н. По Україні: стародавні мистецькі пам'ятки / Г.Н. Логвин. – К., 1968. – 463 с.
46. Мацюк О. Я. Замки і фортеці Західної України / О.Я. Мацюк. – Львів: Ц. Європи, 1997. – 160 с.
47. Медведь А.Н. Музеефикация памятников археологии в России / А.Н. Медведь. – Москва, 2004. – 80 с.
48. Михайловский Е.В. Методика реставрации памятников архитектуры / Е.В. Михайловский. – М., 1977. – 207 с.
49. Мишура О. О. Музеефикация памятников архитектуры / О. О. Мишура // Кафедра І. Материали научно-практической конференции «Музей в храме-памятнике». ГМП «Исаакиевский собор»; отв. ред. Нагорский Н.В. — СПб., 2005. — 97 -104.
50. Нагорский Н.В. Музей в духовной жизни общества / Н.В. Нагорский. – СПб., 2004. – С.256 – 257.
51. Нариси історії архітектури Української РСР. Дожовтневий період / Ред. кол.: В.Г. Заболотний та ін. – К., 1957. – 559 с.
52. Никитина Н. А. Музеефикация литературно-мемориальных усадебных комплексов / Н. А. Никитина. – СПб, 2005. – 295 с.

53. Никифорова Л. В. Дворец в истории русской культуры / Л. В. Никифорова. – СПб., 2006. – 62 с.

54. Охорона історико-культурної спадщини України на сучасному етапі: концептуальна розробка УТОПК // Пам'ятки України. – 1993. – № 1 – 6. – С. 164 – 171.

55. Пам'ятки архітектури та містобудування України: Довідник Державного реєстру нац. надбання / В.В. Вечерський, та ін. – К.: Техніка, 2000. – 664 с.

56. Памятники градостроительства и архитектуры Украинской ССР: Ил. справ.-каталог. В 4-х т. – Т.4. – К.: Будівельник, 1986. – 375 с.

57. Піскун В. М. Проблеми охорони та використання культурної спадщини в Україні (середина 70-х - початок 90-х років ХХ ст.) / В.М. Піскун / НАН України. — К., 1995. — 26с.

58. Подъяпольский С.С. Реставрация памятников архитектуры: Учеб. Пособие / С.С. Подъяпольский, Г.Б. Бессонов, Л.А. Беляев, Т.М. Постникова. – М.: Стройиздат, 2000. – 288 с.

59. Прибега Л.В. Пам'ятки містобудування: класифікація та методи охорони / Л.В. Прибега // Проблеми регенерації історичної забудови заповідних територій населених пунктів України: Матеріали міжн. наук.-практ. конф. – К., 1994. – С. 31.

60. Прибега Л. В. Форма, образ, функція пам'яток архітектури / Л.В. Прибега // Архітектура України. – 1992. – № 1. – С. 19 – 21.

61. Проблеми захисту і охорони культурної спадщини: Матеріали наук.-практ. конф. – К., 1995. – 28 с.

62. Проблеми регенерації історичної забудови заповідних територій населених пунктів України: Матеріали міжн. наук.-практ. конф. – К., 1994. – 89 с.

63. Рутинський М. Й. Замковий туризм в Україні / М.Й. Рутинський. - К., 2007. - 431 с.

64. Сборник постановлений по музейному строительству РСФСР. 1931 – 1934 г. (Народный Комиссариат по Просвещению. Музейный отдел.). – М.: Издание Музейного отдела НКП РСФСР, 1934. – 289 с.

65. Сердюк О. Музеефікація комплексних пам'яток / О. Сердюк, Е. Градун // Праці НДІ пам'яткоохоронних досліджень. – 2009, вип. 3. – С. 43 – 68.

66. Современный облик памятников прошлого / Под ред. А.С. Щенкова. – М.: Стройиздат, 1983. – 187 с.

67. Социально-культурный сервис и туризм. – Екатеринбург, 2006. – 289 с.

68. Царенко С.О. До проблеми критеріальності визнання об'єктів предметного довкілля пам'ятками історії та культури / С.О. Царенко // Архітектурна спадщина України. – 1996. – № 3. – Ч. 2. – С. 238 – 244.

69. Чернявская Е.Н. Ценность и оценка памятников архитектуры / Е.Н. Чернявская // Памятники в контексте историко-культурной среды. – М.: НИИ культуры, 1990. – С. 41 – 60.

70. Чорненька С. І. Організація туристичної індустрії / С.І. Чорненька. – К.: Атика, 2006. – 246 с.

71. Шмит Ф.И. Музейное дело. Вопросы экспозиции / Ф.И. Шмит. – Ленинград: Academia, 1929. – 245 с.

72. Шулепова Э. А. Музеефикация памятников архитектуры / Э. А. Шулепова // Российская музейная энциклопедия: В 2 т. – М., 2001. – т. I. – С. 390.

73. Шулепова, Э. А. Музеефикация памятников как механизм использования культурного наследия в регионе / Э. А. Шулепова / Рос. ин-т культурологии. – Москва, 1998. – 292 с.

74. Шулякова Э.А. Памятники истории и культуры в системе музеев-заповедников / Э.А. Шулякова // Вопросы охраны, реставрации и пропаганды памятников истории и культуры. – М.: НИИ культуры, 1982. – С. 19 – 34.

Додаткова

75. Абрамов Д.М. Проблемы сохранения средневековых памятников русского оборонного зодчества с 1917 г- до середины 30-х гг. / Д.М. Абрамов. – М., 1997. – 27 с

76. Арзамасцев В.П. Музееведческие размышления о мемориальных объектах / В.П. Арзамасцев // Музеи Москвы и музеология XX века. Тез. науч. конф. – М., 1997. – С.9.

77. Архітектура. Короткий словник-довідник / За загальною редакцією А.П. Мардера. - К.: Будівельник, 1995. - 333 с.

78. Бабарицька В. Ескурсовознавство і музеєзнавство / В. Бабарицька, А. Короткова. – К.: Альтерпрес, 2007. – 464 с.

79. Барановский Е. Ю. Проблемы формирования заповедных зон исторической городской среды / Е. Ю. Барановский // На пути к музею XXI века. Музеи-заповедники: Сб. науч. тр. – М.: НИИК, 1991 (1992). – С. 48-56.

80. Баранова О. Ф. К вопросу построения экспозиции в музеях дворцах-усадебках и специфика их научной пропаганды / О. Ф. Баранова // Музей. Художественные собрания СССР. — Вып. 4. — М., 1983. — 6 - 9.

81. Белявский М.Т. Охрана памятников, краеведение и проблема некрополей / М.Т. Белявский // Памятники Отечества: Альманах. – 1989. - Вып.1. – С. 82-85.

82. Берлач О. П. Принципи історико-архітектурного формування фортифікаційних комплексів Волині / О.П. Берлач. – Л.: Національний ун-т "Львівська політехніка", 2008. – 18 с.

83. Бондарчук В.Г. Анализ литературы о музеефикации российских культовых зданий / В.Г. Бондарчук // Музей в храме-памятнике: Материалы научно-практической конференции. – СПб, 2005. – С. 31 - 43.

84. Будко А.А. Особенности воссоздания и музеефикации культовых памятников в современных условиях / А.А. Будко, Г.А. Грибовская // Кафедра Исаакиевского собора. – № 3. – 2007.

85. Булавин Д. Культурный ландшафт как объект наследия / Д. Булавин. – М.: Институт Наследия, 2004. – 286 с.

86. Габрель М.М. До вдосконалення методики оцінки пам'яток архітектури / М.М. Габрель // Вісник Національного університету "Львівська політехніка". Архітектура. – Львів: Видавництво Національного університету "Львівська політехніка", 2005. – С. 25 – 29.

87. Гарданов В.К. Музейное строительство и охрана памятников в первые годы Советской власти (1917-1920) / В.К. Гарданов // История музейного дела в СССР. – Вып.1. – М.: 1957. – С.9-2.

88. Гарнік Т. М. Охорона, регенерація та використання архітектурного потенціалу в контексті розвитку історичного регіону (на прикладі Черкаської області) / Т.М. Гарнік. – Х., 2007. – 20 с.

89. Гайдук А.Б. Популяризація національної історико-культурної спадщини як стратегічний напрям розвитку туризму /

А.Б. Гайдук // Вісник НУ “Львівська політехніка”. Архітектура. – Львів: Вид-во НУ “Львівська політехніка”, 2005. – С. 96–101.

90. Горбунов А. В. Ландшафт полей сражений: генезис, структура, развитие / А.В. Горбунов // Культурный ландшафт как объект наследия. – М., 2004. – С. 230-245.

91. Горбунов А. В. Музеефикация Бородинского поля: программы и их реализация / А.В. Горбунов // Бородинское поле: музей и памятник. – М., 2005. – С. 13.

92. Горбунов А. В. Применение концепции культурного ландшафта в разработке программы развития музея-заповедника «Бородинское поле» / А.В. Горбунов // Экологические проблемы сохранения исторического и культурного наследия. – М., 2002. – С. 16-38.

93. Глаголев А. И. О ценности памятника архитектуры в ее экономическом выражении / А. И. Глаголев // Памятниковедение: Теория, методология, практика: Сб. науч. тр. – М., 1986. – С. 76-97.

94. Гранстрем М. А. Историко-архитектурные аспекты музеефикации промышленного наследия Санкт-Петербурга: на примере Адмиралтейских ижорских заводов / М.А. Гранстрем. – Санкт-Петербург, 2007. – 18 с.

95. Давыдова А. С. Вопросы сохранения и использования интерьеров памятников архитектуры в музейных целях / А. С. Давыдова // Вопросы охраны, реставрации и пропаганды памятников истории и культуры: Сб. науч. тр. / НИИ культуры — М., 1975. — 21 - 76.

96. Дзимистаришвили Т. А. Социальное функционирование культурного наследия / Т.А. Дзимистаришвили. – Тбилиси, 1984. – 172 с.

97. Задачи агитации, пропаганды и культурного строительства. Материалы агитпроповещения при ЦК ВКП(б). Май-июнь 1928 г. / Под ред. Б.Ольхового. – М.-Л.: ГИЗ, 1928. – 65 с.

98. Закс А.Б. Источники по истории музейного дела в СССР (1917 –1941) / А.Б. Закс // Очерки истории музейного дела в СССР. – Вып. VI. – М., 1968. – С.5-53.

99. Зеленова С. В. Формирование системы критериев оценки историко-архитектурного наследия в России / С.В. Зеленова. – Нижний Новгород, 2009. – 22 с.

100. Кальницкая Е. Я. К вопросу о музеефикации Михайловского замка в Петербурге / Е. Я. Кальницкая // Музей: новейшая история. Мат-лы науч.-практ.конф.: Сб. ст. – СПб.: ООО «Селеста», 2005. – 176 с.

101. Козлов В.Ф. Музеи-монастыри в Советской России (1917 – начало 1930-х гг.) / В.Ф. Козлов // Мир источниковедения. – Пенза, 1994. – С. 340 - 355.

102. Крашенинников А. Ф. Социально-культурная значимость памятников архитектуры в современной городской среде / А. Ф. Крашенинников // Методологические проблемы развития советской архитектуры. – М., 1984. – С. 73-74.

103. Куцевич В.В. Пам'ятка – середовище - сучасне використання / В.В. Куцевич // Будівництво України. – 1994. - № 5 – 6. – С. 19 – 22.

104. Куцевич В. В. Проблема пристосування пам'яток архітектури до сучасних соціально-культурних вимог / В.В. Куцевич // Проблеми регенерації історичної забудови заповідних територій населених пунктів України: Матеріали міжнар. наук.-практ. конф. – К., 1994. – С. 18.

105. Лесик А.В. Использование памятников архитектуры западных областей УССР под музеи / А.В. Лесик // Строительство и архитектура. – 1983. – № 1. – С. 22 – 25.

106. Любимцев В. Мраморный дворец. Опыт адаптации дворцовых зданий к нуждам музея XXI века / В. Любимцев // Зодчий XXI век. – 2002. – №1 (5). – С. 44 - 49.

107. Любимцев В. Строгановский дворец. Опыт адаптации дворцовых зданий к нуждам музея XXI века / В. Любимцев // Зодчий XXI век. – 2002. – № 1 (5). – С. 58-63.

108. Майстровская М. Т. Музейная экспозиция и пам'ятник / М. Т. Майстровская // Музееведение. На пути к музею XXI века. Музеи-заповедники / Сб. науч. тр. / НИИ культуры. — М., 1991. – С. 112 – 125.

109. Малицкий Г.Л. Обзор деятельности комиссии по музееведению / Г.Л. Малицкий // Гос. академия истории

материальной культуры. Московская секция. – Вып. 1. – М., 1928. – С.23-28.

110. Манько М.П. Особливості створення музейної експозиції в пам'ятках давнього зодчества (за матеріалами князівського замку XVI ст. у м. Острозі) / М.П. Манько // Проблеми музеєзнавства та історичного краєзнавства. – Харків, 1993. – С. 28 – 29.

111. Михайловская А.И. Вопросы экспозиции в памятниках архитектуры / А.И. Михайловская // Вопросы охраны, реставрации и пропаганды памятников истории и культуры. – М.: НИИ культуры, 1982. – С. 34 – 45.

112. Музыченко О.В. О функциях памятника архитектуры в современной социалистической культуре / О.В. Музыченко // IV Московские философские чтения молодых ученых. – М.: МГУ, 1986. – Вып.3. – С.131-133.

113. Наумов С. Музеефикация исторических деревень: начало работы / С. Наумов // Киж. - № 5. – октябрь 2004. – С. 4-6.

114. Никитина Н. А. Музеефикация литературно-мемориальных усадебных комплексов / Н.А. Микитина. – СПб., 2005. – 186 с.

115. Ополовников А.В. Музей под открытым небом как форма сохранения наследия народного зодчества / А.В. Ополовников // «Архитектура СССР». – № 12. – 1965. – С. 6-10.

116. Петрушенко В.Л. Проблема виявлення і використання духовного потенціалу давніх архітектурних споруд / В.Л. Петрушенко // Вісник Національного університету “Львівська політехніка”. Архітектура. – Львів: Видавництво Національного університету “Львівська політехніка”, 2005. – С. 29 – 31.

117. Полякова М.А. Исторические памятники: проблемы классификации и определения общественной ценности / М.А. Полякова // Памятники в контексте историко-культурной среды. – М.: НИИ культуры, 1990. – С. 60 – 69.

118. Пономарева М. В. Музеефикация городской среды. На примере Санкт-Петербурга / М.В. Пономарева. – Санкт-Петербург, 2001. – 232 с.

119. Равикович Д.А. Организация музейного дела в годы восстановления народного хозяйства (1921 – 1925) / Д.А.

Равикович // Очерки истории музейного дела в СССР. – Вып. VI. – М., 1968. – С.97-145.

120. Радченко Е.С. Истринский краеведческий музей (1920-1936) / Е.С. Радченко // Очерки истории музейного дела в СССР. – Вып. VI. – М., 1968. – С.244-311.

121. Радченко Е.С. Краеведение и политпросветработа / Е.С. Радченко. – М.: изд-во ЦБК, 1929. – 164 с.

122. Ремешило-Рибчинська О.І. Архітектура магнатських резиденцій XVII – XVIII ст. і специфіка їх просторового наповнення / О.І. Ремешило-Рибчинська // Вісн. Нац. ун-ту "Львівська політехніка". – 2007. – № 542. – С. 45 – 51.

123. Ремешило-Рибчинська О.І. Окремі аспекти "Концепції відновлення архітектурного образу і функцій резиденції с. Підгірці / О.І. Ремешило-Рибчинська // Вісн. Нац. ун-ту "Львівська політехніка". - 2005. - № 531. – С. 37 - 48.

124. Соустин А.С. К вопросу о приспособлении памятников архитектуры под музеи // Вопросы охраны, реставрации и пропаганды памятников истории и культуры / А.С. Соустин. – М.: НИИ культуры, 1982. – С. 8 – 19.

125. Стріленко Ю.М. Наукова реставрація в Україні – досвід та практика ведення робіт на пам'ятках / Ю.М. Стріленко, Н.В. Полякова // Міжнародний досвід охорони культурної спадщини та пам'яткоохоронне законодавство України: Матеріали конф. – К. : Стилос, 2002. – С 125 – 133.

126. Стрыбульская Н. С. Музеефикация Замэчка. Канцэпцыя / Н.С. Стрыбульская // Беларускі гістарычны часопіс. – 1995. – №2. – С. 10 – 17.

127. Тихонов В.В. Особенности музеефикации архитектурно-этнографических комплексов Предбайкалья / В. В. Тихонов. – Кемерово, 2004. – 197 с.

128. Федорова Ю. С. Типология туристских объектов на основе использования историко-архитектурного наследия / Ю.С. Федорова. – Москва, 1998. – 21 с.

129. Фролов А.И. Московское археологическое общество и охрана памятников старины в дореволюционной России / А.И. Фролов // Вопросы охраны и использования

памятников истории и культуры: Сб. науч. тр. НИИ культуры. – М., 1990. – С. 156 – 162.

130. Шнеерсон Н.А. Из опыта построения художественно-исторического краевого музея / Н.А. Шнеерсон // Московский краевед. – 1928. – Вып. 7-8. – С.115-122.

131. Юренева Т. Ю. Музееведение: Учеб. для высшей школы / Т. Ю. Юренева. – М.: Академический Проект, 2003. – 560 с.

ОСНОВНІ ТЕРМІНИ ТА ПОНЯТТЯ

Ансамблеві музеї – музеї, діяльність яких базується в першу чергу на ансамблях нерухомих пам'яток архітектури, історії, природи.

Визначні місця – топографічне визначені зони або ландшафти, природні, природно-антропогенні витвори, що донесли до нашого часу цінність з антропологічного, археологічного, естетичного, етнографічного, історичного, мистецького, наукового чи художнього погляду.

Екомузей – це тип середовищних музеїв, спрямованих в першу чергу на вирішення насущних соціальних, економічних, культурних проблем спільноти на основі його активного включення у роботу по збереженню і використанню всіх видів своєї спадщини.

Економічна ефективність експлуатації музеєфікованих пам'яток – економічна доцільність, вигода і отримання прибутку від експлуатації музеєфікованих пам'яток як туристичного продукту.

Живий музей – середовищний музей чи установа музейного типу, що зберігає об'єкти матеріального і нематеріального спадщини в природній для них природній та історико-культурному середовищі в умовах підтримки їх споконвічних функцій і постійної актуалізації.

Історико-культурна цінність – сукупність історичної, наукової, меморіальної, естетичної та художньої цінностей, якими володіє пам'ятник.

Історико-культурний заповідник – форма збереження історико-культурних пам'яток, яка передбачає вилучення об'єктів та навколишніх територій з усіх видів господарювання з

встановленням на території пам'ятника спеціального режиму та його всебічного дослідження, збереження для нащадків і соціокультурного використання.

Історичне населене місце – населене місце, яке зберегло повністю або частково історичний ареал і занесене до Списку історичних населених місць України

Історичний ареал населеного місця – частина населеного місця, що зберегла старовинний вигляд, розпланування та форму забудови, типові для певних культур або періодів розвитку;

Музеєфікація – сукупність науково обґрунтованих заходів щодо приведення об'єктів культурної спадщини у стан, придатний для екскурсійного відвідування.

Музей – культурна форма, історично вироблена людством задля збереження, актуалізації та трансляції майбутнім поколінням найбільш цінної частини культурної та природної спадщини.

Музей-заповідник – особлива група музеїв просто неба, які створюються на основі нерухомих пам'яток, музеєфікованих на місці їх знаходження з збереженням або відновленням історико-культурного та природного середовища.

Комплекси (ансамблі) – топографічне визначені сукупності окремих або поєднаних між собою споруд різного призначення, що відзначаються своєю архітектурою та органічним зв'язком з ландшафтом.

Композиція – це витвір, об'єднання елементів в єдине ціле за законами гармонії та краси.

Консервація – сукупність науково обґрунтованих заходів, які дозволяють захистити об'єкти культурної спадщини від подальших руйнувань і забезпечують збереження їхньої автентичності з мінімальним втручанням у їхній існуючий вигляд;

Ландшафтні пам'ятки – природні території, які мають історичну цінність.

Містобудівне розташування – це місцезнаходження пам'ятки по відношенню до населеного пункту, його частин, вулиць, доріг, будівель.

Об'єкти туристичної інфраструктури – сукупність об'єктів, що забезпечують комфортне перебування, відпочинок і розваги туриста, зумовлені розвитком туристичної індустрії.

Об'єкт культурної спадщини – місце, споруда (витвір), комплекс (ансамбль), їхні частини, пов'язані з ними території чи водні об'єкти, інші природні, природно-антропогенні або створені людиною об'єкти незалежно від стану збереженості, що донесли до нашого часу цінність з антропологічного, археологічного, естетичного, етнографічного, історичного, мистецького, наукового чи художнього погляду і зберегли свою автентичність;

Пам'ятка – об'єкт культурної спадщини національного або місцевого значення, який занесено до Державного реєстру нерухомих пам'яток України;

Пам'ятки археології – городища, кургани, залишки стародавніх поселень, стоянок, укріплень, військових таборів, виробництв, іригаційних споруд, шляхів, могильники, культові місця та споруди, мегаліти, наскальні зображення, ділянки історичного культурного шару, поля давніх битв, рештки життєдіяльності людини, що містяться під водою;

Пам'ятки архітектури та містобудування – історичні центри, вулиці, квартали, площі, архітектурні ансамблі, залишки давнього планування та забудови, окремі архітектурні споруди, а також пов'язані з ними твори монументального, декоративного та образотворчого мистецтва;

Пам'ятки історії – будинки, споруди, їхні комплекси (ансамблі), окремі поховання та некрополі, визначні місця, пов'язані з важливими історичними подіями, з життям та діяльністю відомих осіб, культурою та побутом народів;

Пам'ятки монументального мистецтва – твори образотворчого мистецтва, як самостійні (окремі), так і ті, що пов'язані з архітектурними, археологічними чи іншими пам'ятками або з утворюваними ними комплексами (ансамблями);

Пам'ятки садово-паркового мистецтва – поєднання паркового будівництва з природними або створеними людиною ландшафтами;

Реабілітація – сукупність науково обґрунтованих заходів щодо відновлення культурних та функціональних властивостей

об'єктів культурної спадщини, приведення їх у стан, придатний для використання;

Реставрація – сукупність науково обґрунтованих заходів щодо укріплення (консервації) фізичного стану, розкриття найбільш характерних ознак, відновлення втрачених або пошкоджених елементів об'єктів культурної спадщини із забезпеченням збереження їхньої автентичності;

Середовищний музей – музейні установи, діяльність яких базується в першу чергу на музеєфікованих фрагментах природної та історико-культурного середовища. Основну роль відіграють збережені або відновлені взаємозв'язку між елементами середовища та елементами нематеріального спадщини.

Соціальна ефективність експлуатації музеєфікованих пам'яток – це затребуваність музеєфікованих пам'яток як нового туристичного продукту потенційними відвідувачами.

Традиційний характер середовища – історично успадкований вигляд та об'ємно-просторовий устрій історичного населеного місця.

Культурний туризм – мандрівка з метою відвідання історичних, культурних і природних пам'яток.

Туристичний продукт – комплекс турпослуг, необхідних для задоволення потреб туриста під час подорожі, тобто сукупність речових (товару) і нематеріальних (послуги) споживних вартостей.

Туристична індустрія – багатогалузевий комплекс, що займається створенням умов для мандрівок і відпочинку, тобто виробництвом так званого туристичного продукту.

КОНТРОЛЬНІ ПИТАННЯ З ДИСЦИПЛІНИ

1. Поняття „музеєфікації”. Місце музеєфікації серед заходів з охорони пам’яток.
2. Генеза та еволюція теорії музеєфікації
3. Історія розвитку музеєфікації пам’яток історії та культури за кордоном
4. Історія розвитку вітчизняної музеєфікації
5. Роль музеєфікації в Україні на сучасному етапі. Нові задачі та важливість музеєфікації
6. Напрямки музеєфікації: визначення, недоліки та переваги.
7. Форми музеєфікації – необхідність реалізації, недоліки і переваги.
8. Визначення історико-культурної цінності пам’яток як основа для подальшої музеєфікації. Складові частини історико-культурної цінності.
9. Необхідність у визначенні критеріїв оцінки пам’яток для встановлення напрямів і методів їх музеєфікації.
10. Характеристика містобудівного розташування
11. Характеристика навколишніх ландшафтів.
12. Технічний стан пам’ятки як основа для здійснення подальших робіт з музеєфікації.
13. Характер сучасного використання пам’яток
14. Важливість архітектурно-планувальних і об’ємно-просторових рішень для визначення нового функціонального призначення
15. Туризм і музейно-пам’яткоохоронна справа; існуючі проблеми, причини їх виникнення та шляхи подолання
16. Музеєфікація та туризм; визначення взаємозалежності та принципи взаємодії
17. Туристичні маршрути: визначення, принципи класифікації, види, методика створення і реалізації.
18. Характеристика музеєфікаційного проекту та його складові
19. Необхідність економічних засад пристосування пам’ятки до нових функцій
20. Фактори, що впливають на економічну доцільність музеєфікації

21. Характеристика соціальної ефективності експлуатації музеєфікованих об'єктів
22. Характеристика економічної ефективності експлуатації музеєфікованих об'єктів
23. Шляхи підвищення рентабельності музеєфікованих історико-культурних об'єктів
24. Цільовий ринок для музеєфікованих об'єктів
25. Необхідність реклами як складової частини проекту музеєфікації; види реклами
26. Засоби подання рекламної інформації
27. Формування попиту на новостворений продукт і його методи
28. Характеристика шляхів формування попиту на музеєфікований об'єкт
29. Музеєфікація пам'яток археології: шляхи та напрямки, вимоги, проблеми реалізації.
30. Музеєфікація пам'яток історії: шляхи та напрямки, вимоги, проблеми реалізації.
31. Музеєфікація пам'яток фортифікаційної архітектури: шляхи та напрямки, вимоги, проблеми реалізації.
32. Музеєфікація пам'яток культової архітектури: шляхи та напрямки, вимоги, проблеми реалізації.
33. Музеєфікація пам'яток міської архітектури: шляхи та напрямки, вимоги, проблеми реалізації.
34. Музеєфікація пам'яток палацово-паркової та садибної архітектури: шляхи та напрямки, вимоги, проблеми реалізації.
35. Музеєфікація пам'яток промислової архітектури: шляхи та напрямки, вимоги, проблеми реалізації.
36. Музеєфікація пам'яток інженерної архітектури: шляхи та напрямки, вимоги, проблеми реалізації.
37. Музеєфікація пам'яток монументального мистецтва: шляхи та напрямки, вимоги, проблеми реалізації.
38. Музеєфікація пам'яток садово-паркового мистецтва: шляхи та напрямки, вимоги, проблеми реалізації.
39. Музеєфікація ландшафтних пам'яток: шляхи та напрямки, вимоги, проблеми реалізації.

40. Практика музеєфікації пам'яток історії та культури на прикладі країн Західної Європи: досягнення та недоліки
41. Практика музеєфікації пам'яток історії та культури на прикладі країн Східної Європи: досягнення та недоліки
42. Практика музеєфікації пам'яток історії та культури на прикладі Росії: досягнення та недоліки
43. Практика музеєфікації пам'яток історії та культури в Україні: досягнення та недоліки
44. Сучасні тенденції музеєфікації в Україні
45. Перспективи і можливості музеєфікації в Україні

ТЕСТОВІ ЗАВДАННЯ З КУРСУ „ТЕОРІЯ ТА ПРАКТИКА МУЗЕЄФІКАЦІЇ”

1. Визначте сучасне розуміння терміну „музеєфікація”. Це:
  - а). Пристосування пам’ятки під музей
  - б). Пристосування пам’ятки до екскурсійного відвідування
  - в). Перетворення пам’ятки на об’єкт музейного показу

2. Розквіт музеєфікації в українській пам’яткоохоронній справі припадає на:
  - а). 20-30-ті роки ХХ ст.
  - б). 50-60-ті роки ХХ ст.
  - в). 70-80-ті роки ХХ ст.

3. Вперше термін „музеєфікація” використав у своїх роботах відомий вчений – засновник вітчизняного музеєзнавства та пам’яткознавства:
  - а). М. Біляшівський
  - б). Ф. Шміт
  - в). Й. Сіцинський

4. На сучасному етапі в музеєфікації виділяють:
  - а). Лише два напрями
  - б). Три напрями музеєфікації
  - в). Музеєфікація має більш, ніж три напрями, що досі чітко не окреслені

5. Містобудівне розташування пам’ятки визначає:
  - а). Містобудівне оточення пам’ятки
  - б). Розташування пам’ятки по відношенню до населеного пункту
  - в). Розташування пам’ятки в системі населеного пункту

6. Оцінка території з точки зору наявності вільного транспортного під’їзду та зручного пішохідного доступу відноситься до наступного критерію:
  - а). Характеристика місцезнаходження
  - б). Характеристика містобудівного розташування

в). Характеристика навколишнього ландшафту

7. На доцільність проведення музеєфікації в першу чергу впливає:

- а). Технічний стан пам'ятки
- б). Сучасне використання
- в). Містобудівне розташування

8. До напрямку використання історико-культурних пам'яток в туристичній індустрії відноситься наступна форма:

- а). Розміщення музею на території пам'ятки
- б). Організація заповіднику
- в). Будівництво готелю в місцях, поряд зі значною кількістю історико-культурних об'єктів.

9. Головною особливістю пам'яток археології, що впливає на їх музеєфікацію, є:

- а). Низький рівень збереженості
- б). Невисока атрактивність
- в). Руйнування пам'яток під час археологічних досліджень

10. Художня цінність історико-культурних пам'яток криється в:

- а). Цілісності об'єкту
- б). Оригінальній формі поверхні
- в). Виразності зовнішніх форм

11. Установа музейного типу, що зберігає об'єкти матеріальної і нематеріальної спадщини в природному для них середовищі за умов підтримання їх споконвічних функцій і постійної актуалізації це:

- а). Екомузей
- б). Живий музей
- в). Музей під відкритим небом

12. До напрямку використання під музеї історико-культурних об'єктів відноситься наступна форма:

- а). Пристосування до екскурсійного відвідування без організації музею
- б). Організація заповіднику
- в). Розміщення на території пам'яток об'єктів туристичної інфраструктури

13. Для пристосування під об'єкти туристичної інфраструктури вибирають пам'ятки, що відповідають наступним умовам:

- а). Мають високу історико-культурну цінність та розташовані в системі населеного пункту
- б). Мають добрий технічний стан та відповідне об'ємно-просторове рішення
- в). Розташовані на живописному ландшафті з високими санітарно-гігієнічними оцінками природнокліматичних факторів

14. Під характеристикою навколишніх ландшафтів розуміють:

- а). Місцезнаходження по відношенню до населеного пункту
- б). Місцезнаходження на рельєфі
- в). Місцезнаходження по відношенню до об'єктів транспортної інфраструктури

15. Естетична цінність пам'ятки криється в:

- а). Зовнішніх формах
- б). Цілісності об'єкта
- в). Якісних характеристиках, що відповідають законам гармонії та краси

16. Найбільш ефективними методами з музеєфікації пам'яток археології є:

- а). Створення музею на їх території
- б). Створення музею під відкритим небом
- в). Залучення археологічних об'єктів до сфери впливу історико-культурних заповідників

17. Серед недоліків пристосування пам'яток під музеї є:

а). Застосовується лише по відношенню до добре збережених об'єктів

б). Потребує великої кількості різнопрофільних спеціалістів для забезпечення діяльності

в). Унеможливорює вільний доступ до пам'ятки та всіх її складових

18. Вид пам'яток, який неможливо законсервувати в напівзруйнованому вигляді, бо для музеєфікації потребує реставрації або відновлення

а). Пам'ятки археології

б). Пам'ятки фортифікаційної архітектури

в). Пам'ятки палацово-паркової архітектури

19. Археодром – це:

а). Археологічний музей під відкритим небом

б). Експериментальне поселення з реконструкцією давніх споруд

в). Парк розваг з використанням археологічної тематики

20. Найбільшу протяжність має такий туристичний маршрут:

а). Радіальний

б). Кільцевий

в). Лінійний

21. Пам'ятки садово-паркового мистецтва не можна музеєфікувати наступним шляхом:

а). Створення заповіднику на території пам'ятки

б). Розташування музею

в). Пристосування до екскурсійного відвідування

22. Особливістю пам'яток археології є:

а). Архітектурний об'єм

б). Невиразність форм

в). Невеликі території

23. На композицію пам'яток впливають наступні показники:

а). Рівень розвитку інженерно-будівельної техніки

- б). Вид використаних будівельних матеріалів
- в). Першопочатково функція споруди

24. На основі використання об'єктів істотко-культурної спадщини будуються наступні види туризму:

- а). Спортивний
- б). Релігійний
- в). Меморіальний

25. Пам'ятки, що володіють високою естетичною цінністю навіть в напівзруйнованому вигляді:

- а). Пам'ятки палацово-паркової архітектури
- б). Пам'ятки фортифікаційної архітектури
- в). Пам'ятки культової архітектури

26. Непрямий попит формується за допомогою:

- а). Реклами
- б). Музейних співробітників
- в). Відвідувачів

27. Визначною особливістю пам'яток інженерної архітектури, що майже унеможливило їх музеєфікацію, є:

- а). Незадовільний технічний стан
- б). Невисокі показники історико-культурної цінності
- в). Використання на сучасному етапі за утилітарним призначенням

28. Найбільш відомий туристичний маршрут Росії, що охоплює пам'ятки фортифікаційної та культової архітектури епохи середньовіччя отримав назву:

- а). „Золота підкова Росії”
- б). „Золоте кільце Росії”
- в). „Золоте намисто Росії”

29. Вид туристичного маршруту, що має один початковий та багато кінцевих пунктів, це:

- а). Кільцевий туристичний маршрут
- б). Лінійний туристичний маршрут

в). Радіальний туристичний маршрут

30. На сучасному етапі при музеєфікації історико-культурних об'єктів в Україні найбільше уваги приділяється пам'яткам:

- а). Давньоруської епохи
- б). Середньовічної епохи
- в). Козацької епохи

Навчальне видання

Теорія та практика музеєфікації

Програма та навчально-методичні матеріали до курсу

Укладач
викладач Жукова О.В.

Друкується в авторській редакції

Комп'ютерний набір та верстка О.В. Жукової

План 2010

Підписано до друку __. __. 2010. Формат 60x84 1/16.

Гарнітура «Times». Папір для мн. ап. Друк різнограф.

Ум. друк. Арк. . Обл. вид. арк. . Тираж 100. Зам. №

ХДАК, 61057, Харків-3, Бурсацький спуск, 4.

Надруковано в лаб. множ. техніки ХДАК.

